

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 283. An & qualiter solubile aut solvatur Matrimonium infidelium, uno eorum confesro ad fidem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

ad vinculum, quippe per veram copulam consummatum, posse nihilominus uxorem invito etiam marito ingredi religionem & in ea profiteri, nisi, fortè aliunde V. G. propter educationem prolis prohibeatur, probabile esse, affirmat Laym. l. c. & sic doceri testatur à Sanch. d. 22. n. 26. Cón. l. c. du. 4. concl. 7. Rodriq. in sum. Tom. 1. e. 239. concl. 2. Sylv. l. c. & aliis apud Abb. in c. 2. de convers. conjug. in fine, aliis tamen apud Sanch. num. 5. docentibus contrarium; eò quod nemo sine culpa privari debeat jure suo quaesito, quale habet uxor, ut libera à reddendo debito intra bimestre ingredi possit religionem, nemo item ex sua iniquitate commodum referre potest, aut dolus ei patrocinari.

6. Sextò, dictum bimestre concedi omnibus conjugatis, tamen de religione incunda non cogitent, aut etiam propositum eam non ingrediendi habeant; adeoque non teneri ad reddendum intra illud debitum, tenent Sylv. v. debitum q. 1. cans. 4. Rosel. ibid. num. 2. Pont. l. 9. c. 9. num. 7. Sanch. l. 2. d. 24. num. 25. & apud hunc plures; eò quòd etsi illud propositum non habeant, possent tamen illud interea habere, & ut, dum desideria dilata crescunt, postmodum eum majore affectu jungantur; ob quas rationes hoc bimestre concessum esse, ajunt cum gl. in c. conjungis 27. q. 1. v. primam. Contrarium tamen probabilius & verius sentiunt. Laym. l. c. Castrop. l. c. num. 7. citatis Angel. v. debitum. num. 14. Cón. l. c. num. 43. Hurt. l. c. eò quòd à puncto contracti matrimonii conjuges teneantur sibi invicem reddere debitum, nisi Jure Pontificio ob bonum aliquod religionis aliquo tempore suspendatur hæc obligatio, jam verò nullis aliis conjugibus invenitur suspensa, nisi iis, qui de religionis ingressu cogitant seu deliberant; cum nullibi, nisi in cit. c. ex publico, illud bimestre concedatur, & ibi id solum concedatur conjugi, si ad religionem transire voluerit.

Quæst. 281. An matrimonium ratum infidelium durante utriusque infidelitate solvi possit.

R Esp. Negativè, Castrop. cit. p. 2. §. 3. n. 1. Pirh. ad tit. de Sponsal. num. 146. cum communi, imprimis enim non magis solvi potest mutua conjugum voluntate, quam matrimonium ratum fidelium, ut constat ex dictis; dein neque autoritate Principum, quibus subsunt infideles, cum hi nullam ad hanc dissolutionem à Deo potestatem acceperint; neque denique autoritate Papæ; cum hæc dissolutio sit actus aliquis jurisdictionis; jurisdictio autem & potestas Papæ se non extendat extra Ecclesiam, juxta illud Pauli 1. ad Cor. 5. quid mihi de istis; qui foris sunt, judicare, contrarium est de matrimoniis hæreticorum, vide Tanner. l. c. du. 4. n. 72.

Quæst. 282. An matrimonium infidelium etiam consummatum, dum uterque, ad fidem convertitur, possit solvi autoritate Pontificis, intercedente justa causa.

R Esp. affirmativam teneri à Sanch. l. 2. d. 17. num. 2. Nav. l. 3. de const. de convers. infidel. conf. 1. aliàs 3. in solut. ad 2. du. num. 12. Pirh. l. c. eò quòd matrimonium infidelium, etiam

consummatum, cum non sit Sacramentum, nequidem habeat eandem firmitatem, quam matrimonium ratum fidelium, quod in sententia probabili solvi potest à Papa. Sed neque obstante, quòd post susceptum Baptismum ab iis fiat Sacramentum; cum, nisi post Baptismum denuo habitâ copulâ fuerit consummatum, reputetur adhuc tanquam matrimonium ratum fidelium, non attenda illa confirmatione facta ante Baptismum, ita Pirh. Negativam tanquam probabiliorè & veriorè tenent Castrop. l. c. num. 2. Cóninck. d. 26. du. 5. num. 66. Pont. l. 9. c. 4. num. 15. Azor. p. 2. l. 5. c. 2. §. his positus &c. eò quòd jam sit matrimonium fidelium consummatum (etsi consummatio tantum contigerit ante Baptismum) quod in nullo casu est solubile à Papa. Et esto non sit seu efficiatur post Baptismum Sacramentum, quòd plures probabiliter negant cum D. Thom. in 4. d. 29. q. 1. a. 1. ad 1. ubi dicit matrimonium infidelium esse Sacramentum non actu, sed habitu. Sanch. l. 2. d. 9. num. 5. Tanner. Tom. 4. d. 8. q. 2. du. 3. num. 51. quos citat & sequitur Pirh. de divor. num. 41. censentes effici Sacramentum, etiam non accedente novo consensu explicito, sed sufficiente consensu virtuali & implicito, quem actu habent, dum intendunt baptizari; adeoque virtualiter, & implicitè volunt, ut matrimonium prius contractum significet unionem Christi cum Ecclesia, ita ut hic consensus eo signo Baptismi expressus sit nova materia & forma hujus Sacramenti, & quamvis aliàs ad matrimonium de novo contrahendum inter eos, qui nunquam fuerunt conjuges, non sufficiat istiusmodi consensus implicitus & interpretativus, sufficiat tamen ad matrimonium illud, quod non est omnino novum, quòd ad substantiam, sed solum quasi novum in ratione Sacramenti. Esto, inquam, non sit aut efficiatur post Baptismum Sacramentum, adeoque nec aptum ad significandam illam Christi unionem cum Ecclesia per assumptionem carnis, nullus tamen adhuc est casus, in quo à Christo concedatur potestas dissolvendi matrimonium consummatum qualescunque, ad hæc tale matrimonium à priori, ut dictum in antecedentibus, non desumit illam suam indissolubilitatem à ratione Sacramenti, aut dictæ significationis.

Quæst. 283. An & qualiter solubile aut solvatur matrimonium infidelium, uno eorum converso ad fidem.

R Esp. primò; Solvitur matrimonium infidelium etiam consummatum quòd ad vinculum conjugale, uno eorum converso ad fidem, altero renuente converti, non nisi in triplici hoc casu; primò dum infidelis discedit, respiciens omnino convictum & cohabitationem cum conjuge fidei, adeoque facit discessionem physicam; idque non ob aliam causam legitimam, quam quia conjux ad fidem conversus est, c. quanto. c. gaudemus. h. 1. it. c. simili modo. c. si uxor. 28. q. 1. secundò; dum quidem non facit discessionem physicam, quia vult cohabitare; facit tamen discessionem moralem, quia non vult ei cohabitare sine contumelia creatori irrogata, quòd facit, si Deum vel Christum blasphemat, ejus nomen despicit, ejus laudes prohibet, conversionem domesti-

domesticorum impedit, prout deciditur in citatis textibus & c. *infidelis* 28. q. 2. Tertio, si conjugem factam fidelem, inducit ad peccandum mortaliter, aut ejus convictus cedit in perniciem animæ fidelis; irrogatur enim & tunc indirectè injuria creatori. Tunc autem, ut Pirh. *h. t. num.* 35. ex Sanch. *l. 7. de mat. d. 74. num. 6.* censetur à fidei pertrahi ad peccandum, quando fidelis, attenta sua fragilitate, exponitur periculo lapsus in peccatum, sive levi suasionem, sive violenta & importuna suggestionem infidelis. In his tribus eventibus solvitur tale matrimonium ex Christi dispensatione promulgata ab Apost. 1. ad Cor. 7. his verbis: *quod si infidelis discedit, discedat: neque enim servituti (id est, conjugii vinculo, ut Castrop.) subiectus est soror aut frater conversus, quia possit ad alia vota transire* &c. de utraque autem discessione, tam physica, quam morali loqui Apostolum, satis constat ex citatis textibus.

2. Resp. secundò: Extra hos tres casus, dum nimirum infidelis manens in tua infidelitate, non vult discedere à fidei converso, neque tamen etiam ejus cohabitatio cedit in contumeliam creatoris, aut est fidei occasio & incitamentum ad peccandum, non solvi matrimonium tale, ut fidelis inire possit aliud matrimonium, probabiliter tenent Castrop. *l. c. num. 9.* citatis Sylv. *v. matrimonium* 8. q. 10. dicto 6. Navar. *c. 22. num. 49.* Tolet. *l. 7. sum. c. 7. num. 7.* Valent. *de mat. d. 10. q. 1. p. 2.* & alii apud Sanch. *l. 7. d. 72. num. 8.* prout colligi putant ex illo Pauli. *l. c.* ubi consultit, ne fidelis infidelem dimittat, si infidelis velit cum eo pacificè & sine injuria creatoris habitare, quin imò dicat, mulierem infidelem sanctificari per virum fidelem, & è contra, unde etiam asserit Pirh. *h. t. num. 46.* quòd si infidelis repudiata uxore (intellige tempore infidelitatis) duxerit aliam, etiam post Baptismum, debeat hanc dimittere, & adhærere repudiatæ, nisi hæc reuerit habitare cum eo; quia per tale repudium non fuit solum vinculum matrimonii, utpote gentibus non concessum, etsi concedatur, concessum Judæis; cujus contrarium, dum defendunt Sanch. *l. c.* Henriq. *l. 11. c. 8.* Rebell. *de oblig. just. p. 2. l. 3. q. 10. s. 2.* Cón. *d. 26. d. 5. num. 62.* &c. ex eo, quòd etsi primis Ecclesiæ temporibus posset infidelis cum fidei habitare absque contumelia creatoris vel pertractione ad peccandum, imò cum probabili spe conversionis, modò tamen, dum infidelium animi ita obstinati sunt, ut vix sit spes conversionis, eorum cum fidei habitatio cedit in contumeliam creatoris, & moraliter incitat exemplo suo conjugem & domesticos ad peccandum, fidelis possit matrimonium aliud inire; dum, inquam, ex hoc fundamento procedunt suppositionem, ut videt, nostram destruunt, adeoque nihil à nobis diversum docent; de cætero asserit Castrop. *l. c.* nempe cessante illa contumelia creatoris & periculo perversionis, etsi non solvatur vinculum matrimonii, non teneri tamen fidelem infideli cohabitare, quin & consuetudine Ecclesiæ receptum; imò præceptum, ne conjux ad fidem conversus permittatur simul habitare cum infideli, *c. Judæi* 28. q. 1. idque etiam spes subesse conversionis, ait Pirh. *h. t. num. 42.* cit. Sanch. *l. 7. d. 73. num. 12.* & 13. Barb. *in c. gaudemus, h. t. num. 6.* fundato hoc præ-

R. P. Leu. *jur. Can. Tomus IV.*

cepto in præsumptione & experientia, quæ docuit, succedentibus temporibus ordinariè non modicum perversionis periculum ex hac cohabitatione creari fidei converso; adeoque obligante hoc præcepto, si fortè hic & nunc cesset tale periculum in particulati aliquo calu.

3. Resp. tertio; Tale matrimonium non statim à puncto, quo infidelis tenuit converti, & cohabitare fidei sine contumelia creatoris, sed tum priùs solvitur, cum fidelis secundum matrimonium contrahit. D. Thom. *in 4. d. 39. q. 2. a. 5.* Valent. Rebell. *LL. cit.* Castrop. *num. 5.* Cón. *num. 63.* Sanch. *l. 7. d. 75. num. 4.* Pont. *l. 9. c. 4. num. 7.* Pirh. *h. t. num. 35.* Hurt. *d. 8. de mat. diff. 13. num. 48.* Syl. Palud. &c. contra gl. *in c. quanto, h. t. & Abb. ibi, num. 6.* & 7. Richard. *in 4. d. 39. a. 2. q. 2.* Rodriq. *Tom. 1. sum. c. 250.* Angel. & alios; si enim, prout statuit & jubet Innoc. III. *in c. gaudemus h. t.* fidelis seu conversus ad fidem compellendus est recipere uxorem ex post conversam, antequam fidelis priùs conversus matrimonium aliud contraxit, manifeste inferitur, vinculum prioris matrimonii solum non esse; neque dici potest cum gl. *in cit. c.* in favorem fidei matrimonium dissolutum restitui jure postliminii; cum matrimonium non nisi consensu mutuo libero perficiatur, at conversus ad fidem absque novo consensu compellitur uxorem ex post conversam recipere, si necdum ab ea contractum aliud matrimonium; neque obstant verba Apost. *l. c. si infidelis discedit, discedat, neque enim servituti (hoc est vinculo matrimonii) subiectus est frater conversus*, nam non vult, quòd eo ipso solum sit vinculum matrimonii, sed eo ipso illum solum vinculo matrimonii, in quantum eo ipso non impeditur contrahere aliud matrimonium, quo contracto prius desinit, quemadmodum introductione novæ formæ præcedens expellitur.

4. Resp. quarto; ut conversus fidelis possit licitè inire matrimonium aliud, debere ei constare, in fidelem posse converti; eò quòd alià vià illud privilegium ei non concedatur, nisi quatenus infidelis ab eo discedit; adeoque si fieri commodè possit debere eum priùs moneri, consultumque esse, ut hæc monitio fiat coram testibus autoritate Judicis, ut etiam in foro externo constat de obstinata infidelis voluntate tradit Castrop. *l. c. num. 7.* cum Sanch. *cit. d. 74. à n. 11.* Pont. *cit. v. 4. n. 22.* Cón. *d. 26. d. 5. n. 62.* sicque colligi ex literis Pii V. relatis à Sanch. & literis Gregor. XIII. relatis à Poncio, verum tamen debere illi non tantum constare de voluntate infidelis remanendi in infidelitate sua, sed & voluntate non cohabitandi, & quidem sine contumelia creatoris & periculo peccandi, in quo consistit discessus ille physicus & moralis, & non purè in illa voluntate remanendi in infidelitate, quæ voluntas mutari potest, sequitur ex doctrina ejusdem Castrop. proposita responsione 2.

5. Resp. quinto: Dissoluto matrimonio primo per aliud matrimonium initum à fidei converso, infidelis non tantum validè (quod certum est apud omnes) sed & licitè inire poterit & ipse aliud matrimonium, non secus, ac si fidelis conversus mortuus esset; cum nullo textu aut firma ratione ostendi possit, id illi prohibitum; ita tenent alii relatis Sanch. *l. 7. d. 77. n. 6.* Gasp. Hurt. *d. 8. diff. 13. in fine.* Castrop. *l. c. n. 14.* Henriq. *l. 11. c. 8. n. 15.*

T 2

cum

cum gl. in c. fin. 28. q. 2. v. *Et in matrimonium*, contra D. Thom. in 4. d. 37. q. 2. a. 5. ad 3. S. Bonav. *ibid.* a. 2. q. 2. Ponc. l. c. num. 25. & alios motus hac ratione non satis firma: quia jure divino arcetur à novo conjugio contrahendo, eò quòd renuens peccet in Deum & matrimonium, posse tamen eum id ipsum, postquam & ipse conversus ad fidem, docent horum AA. aliqui; & ut horum alii, egere & tunc ad hoc dispensatione.

Quaest. 284. An matrimonium illud contractum in infidelitate solvatur quoque per susceptionem Ordinum vel per emissam professionem religiosam à fidei converso.

1. **R**esp. primò supponendo cum Sanch. l. 7. d. 76. à num. 1. Castrop. l. c. num. 11. & communi, non posse fidelem conversum hos status cum matrimonio incompatibiles assumere, antequam infidelis discedat physicè vel etiam moraliter; post discessionem autem illam fidei cognitam, posse illum suscipere Ordines & religionem intrare, non lecus ac alius fidelis innocens celebrato divortio quòd ad thorum, etiam reclamante altera parte; & ita quidem, ut post susceptos Ordines aut ingressum in religionem non sit restituendus infideli jam etiam converso ad fidem, ut Cönnick. l. c. Sanch. num. 6. Castrop. l. c. quamvis duo postremi velint, fidelem ingressum religionem, si tempore conversionis conjugis infidelis necdum emisit professionem, restituendum illi; eò quòd necdum assumpsit statum incompatibilem, & causa divortii omnino cesset.

2. Resp. secundò directè: Vinculum talis matrimonii (intellige etiam in infideli discedente physicè vel moraliter) non solvi imprimis per susceptos Ordines à fidei; cum nullibi id privilegium concessum huic susceptioni, & ne quidem per eos solvatur matrimonium ratum fidelium. Sanch. Castrop. cum communi, ut ajunt; quamvis dicant, contrarium teneri ab aliquibus non infimæ notæ AA. dein neque per professionem religiosam; cum nullibi quoque reperiatu professioni concessum privilegium illud solvendi matrimonium consummatum (quod non nisi ex divina concessione solvi potest) etiam infidelium, cessatque hic omnino ratio, ob quam per matrimonium contractum à fidei solvatur prius contractum ex divina concessione, nimirum ne conjug conversus cogatur vel calibem vitam ducere, vel habitare cum infideli obstinato, orto inde periculo perversionis aut aliter peccandi, ac ita reddatur conversio odiosa, cum jam ipse per professionem liberet se ab ista cohabitatione eligendo vitam celibem, ita docent Hurt. l. c. diff. 14. num. 52. Castrop. l. c. num. 12. Ponc. n. 19. Cön. n. 65. cum Abul. 1. Reg. c. 8. q. 68. & 74. contra Sanch. d. 76. n. 9.

Quaest. 285. An quoque solvatur matrimonium fidelium per hoc, quòd unus conjugum labatur in hæresin, aut transeat ad errores gentilium, ita ut innocens transire possit ad aliud matrimonium.

Resp. Negativè, tamen aliàs in hoc casumajor videri posset contumelia creatoris, sic enim expressè deciditur in c. quanto, h. t. ab Innoc. III. quam sententiam, ait Pirh. h. t. n. 36. hodie relata esse inter decreta fidei autoritate Trident. sess. 24. can. 5. de mat. ubi: *si quis dixerit propter hæresin dissolvi posse matrimonium, anathema sit*; neque obstat, ut habent verba cit. c. quanto, quòd fortè opponi posset, fidelem relictum non debere jure suo sine culpa privari; cum in multis casibus id contingat, ut si alter incidatur, hoc est, castretur, per quam responsionem quorundam malitia occurritur, qui si in odium conjugum, vel quando sibi invicem displicerent, si in tali casu uxores dimittere possent, simularent hæresin; & sic is, qui remanet in fide cogatur ad eum redire, qui ab hæresi vel infidelitate revertitur; & per hoc ipsum solvitur quaestio, hucusque verba cit. c. Porro dum eod. c. dicitur ab Innoc. quendam ex Prædecessoribus suis (fuit is Cælestin. III. ut gl. hic v. prædecessor. & Host. qui in quadam decretali epistola sua, quam dicunt olim insertam fuisse corpori Juris, tit. de convers. infidel. definit, matrimonium dissolvi, dum alter conjugum labitur in hæresin vel ad gentilium errorem transit) visum sensisse contrarium, malè infertur ab hæreticis, Romanum Pontificem, dum aliquid ut Ecclesiæ universalis Rector & pastor definit, errare posse, cum imprimis Cælestin. hac de re nihil definitur, ut constat ex verbis cit. c. quanto, ubi dicitur *sensisse* non definitur censetur; sed solum antequam res illa examinaretur, propendebat in illam sententiam, & respondet, quod sibi probabilius videbatur, quin & ipse Innoc. in cit. c. ait: *non credimus, quòd in hoc casu is, qui relinquitur, vivente altero conjuge possit ad secundas nuptias transire.* Sed neque ex eo, quòd aliquid in corpore juri contineatur, sequitur, quòd sit à Pontifice definitum, cum multa habeantur in corpore juris, quæ Pontifices non definiunt tanquam fidei articulum, sed tantum dicunt & referunt suam sententiam, respondentque, quod sibi probabilius videtur, Azor. p. 2. l. 5. c. 4. q. 3. in object. 2. & ex eo Pirh. n. 34.

Quaest. 286. Ut matrimonium dissolvatur, seu potius nullum declaretur, quæ probatio requiratur.

1. **R**esp. primò: Tamen in foro conscientiae probatio nulla alia requiri videatur, quam ipsorum contrahentium testimonium, quippe cum in hoc foro sola eorum salus spectetur, iis fides adhibenda est, nisi aliunde colligatur manifesta deceptio, Sanch. l. 2. d. 45. num. 2. Menoch. de presump. l. 1. presump. 77. num. 16. Covar. in 4. decret. p. 1. c. 4. §. 1. num. 9. Cön. l. c. du. 6. in pr. Castrop. cit. p. 2. §. 6. num. 1. in foro tamen externo insufficientis ad hoc est testimonium illud contrahentium, tamen causa dissolutionis alligata sit fictio; eò quòd licet hæc causa, utpote interna, solum ei, qui illam opponit, nota esse possit, ejus tamen probatio eliditur matrimonio exteriori contracto, Arg. c. per inas. de prob. ubi: *nimis indignum est juxta legitimas sanctiones, ut quod quisque sua voce lucide protestatus est, valeat proprio testimonio infirmare*; unde nisi ad sint conjecturae aliae, quæ moraliter certò persuadeant, stan-